

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка**

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 16 УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА**

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Українська мова і література)**

освітньо-професійна програма
Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Мова навчання

українська

Погоджено науково-методичною
комісією
факультету іноземної та слов'янської
філології
«30» серпня 2024 р.
Голова
Громова Н. В., кандидат педагогічних
наук, доцент

Суми 2024

Розробник:

Горболіс Лариса Михайлівна, доктор філологічних наук, професор

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Семенов О. М., докт. пед. наук, проф.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	бакалавр	Обов’язкова	
		Рік підготовки	
		4-й	4-й
		Семестр	
8-й		8-й	
Лекції			
12 год.		2 год.	
Практичні, семінарські			
16 год.		4 год.	
Самостійна робота			
30 год.		52 год.	
Консультації:			
2 год.		2 год.	
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 60			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати системні знання про український літературний процес кінця XX – початку XXI ст., творчість письменників в утвердженні національної самобутності українського письменства; теоретичне і практичне освоєння стильової специфіки, тематико-проблемного діапазону, жанрової специфіки, художніх особливостей творів українських письменників кінця XX – початку XXI ст.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є український літературний процес кінця XX – початку XXI ст. (жанрово-стильові тенденції доби, життя і творчість, індивідуальний стиль письменників, тематико-проблемний діапазон літературних творів) у контексті культурно-мистецьких здобутків.

Завдання курсу – *поглибити* теоретичні знання здобувачів про розвиток української літератури кінця XX – початку XXI ст., *сприяти* вдосконаленню практичних навичок і вмінь самостійно й об'єктивно оцінювати літературознавчі праці, художні твори та характеризувати літературний процес; *формувати* вміння виявляти й пояснювати національну своєрідність та загальнолюдську цінність української літератури; *дослідити* місце, роль і значення творів українських письменників у культурно-мистецькому просторі; *розрізняти* стильову специфіку творів українських письменників; *формувати* у здобувачів духовно-ціннісні орієнтири, читацьку компетентність, естетичний смак засобами художнього слова.

Регіональний аспект. У програмі навчальної дисципліни зацентрована увага на краєзнавчому аспекті – вивченні життя, творчості, громадського і просвітницького чину письменників-земляків, з'ясуванні місця їхнього доробку в культурно-мистецькому просторі доби, дослідженні значення творчості письменників для розвитку української літератури.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної

інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей)

(«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року https://www.sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf).

Методи навчання

проблемно-пошукові, дослідницькі, проєктні, інтерактивні (вебінари, дистанційні освітні технології), самонавчання, практичні методи навчання (практичні та дослідні роботи).

Методики та технології навчання

теоретико-інформаційні (усний виклад, лекція, бесіда, розповідь, консультація, пояснення, обговорення, дискусія),
пошуково-творчі (мозкова атака, творчий діалог, інтерпретація текстів),
самостійна робота (виконання завдань),
контрольно-оцінювальні (контрольна робота).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Зв'язки з навчальними курсами професійного циклу: *українська література, фольклор, вступ до літературознавства, літературне краєзнавство, українська література в контексті світової, а також із дисципліною історія та культура України* із циклу загальної підготовки.

3. Компетентності та програмні результати навчання

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність). ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську

	національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність). ЗК 5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність). ЗК 6. Здатність грамотно використовувати державну мову у професійній діяльності, чітко й аргументовано висловлювати свої думки, міркування, почуття; використовувати іноземну мову для одержання й оцінювання інформації в галузі професійної діяльності; здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства зі збереженням національної культурної ідентичності. ЗК 7. Здатність до освіти протягом життя, що передбачає здатність визначати і оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей, застосовувати різні способи розвитку компетентностей, знаходити можливості для навчання і саморозвитку. ЗК 8. Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, сумлінно виконувати професійні обов'язки; дотримуватися принципів толерантності, етики вчителя, академічної доброчесності; здатність до саморефлексії та самовдосконалення, на основі чого формувати ціннісні орієнтації молоді; здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, формувати soft-skills здобувачів освіти.
Професійні (фахові) компетентності спеціальності (ПК)	ПК 1. Мовно-комунікативна компетентність як здатність: забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів у створенні зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, використовувати знання іноземної мови в освітній і професійній діяльності в умовах реалізації концепції Нова українська школа. ПК 2. Предметно-методична компетентність як здатність: моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів. ПК 3. Інформаційно-цифрова компетентність як здатність: орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі в

	Новій українській школі. ПК 9. Проектувальна компетентність як здатність проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів. ПК 13. Інноваційна компетентність як здатність: застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності; здатність до навчання впродовж життя: визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо), дотримуючись принципів професійної етики; здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби. ПК 14. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації цілей освітнього процесу в закладах середньої освіти.
Програмні результати навчання	
Знання	ПРЗ 1. Концептуальні наукові та практичні знання в галузях українського та зарубіжного мовознавства, літературознавства, психології, педагогіки й методики середньої освіти, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері навчання в умовах реалізації концепції Нова українська школа. ПРЗ 2. Знати й розуміти основні лінії шкільного курсу української мови та літератури, англійської мови. ПРЗ 5. Знати та аналізувати методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; володіти формами, методами і засобами навчання української мови та літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти. ПРЗ 9. Знати й розуміти сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови і літератури, англійської мови, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності. ПРЗ 10. Знати провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні, специфіку його перебігу в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою.
Уміння	ПРУ 1. Когнітивні та практичні уміння/навички знати, розуміти і демонструвати здатність реалізувати теоретичні й методичні засади навчання української мови і літератури, англійської мови в базовій школі в умовах реалізації концепції Нова українська школа. ПРУ 3. Когнітивні та практичні уміння/навички здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах

	компетентнісного підходу; здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії; навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення. ПРУ 4. Когнітивні та практичні уміння/навички отримувати, оцінювати та застосовувати дані в галузі професійної діяльності, у т.ч. із закордонних джерел. ПРУ 5. Когнітивні та практичні уміння/навички проєктувати різні типи уроків, у т.ч. інтегровані, застосовувати конкретну технологію навчання української мови і літератури, англійської мови, здійснювати розробку річного, тематичного, поурочного планів; проєктувати діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проєктування цілісного навчально-виховного процесу. ПРУ 9. Когнітивні та практичні уміння/навички пояснювати особливості розвитку української мови та літератури, специфіку розвитку літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів, твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою, порівнювати мовні й літературні факти, явища, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності, фахово оперувати українознавчими поняттями.
Комунікація	ПРК 2. Готовність консультувати колег з особливостей в організації освітнього процесу, актуальних питань методики навчання української мови і літератури, англійської мови, донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації з дотриманням професійної етики. ПРК 3. Здатність до ефективної комунікації в процесі навчання української мови і літератури, англійської мови, спілкування з професійних питань усно та письмово.
Автономія і відповідальність	ПРА 2. Спроможність керувати проєктами через генерування нових ідей для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності з урахуванням набутих знань з предметної галузі. ПРА 3. Здатність продовжувати навчання протягом життя зі значним ступенем автономії.

1. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Знання: студент на високому рівні самостійно й об'єктивно оцінює художні твори та характеризує літературний процес; знає особливості розвитку української літератури, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; володіє знаннями про специфіку

	взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою; знає творчі біографії письменників, художні тексти; фахово оперує літературознавчими поняттями. Вміння: студент на високому рівні володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, обґрунтовувати власну оцінку і враховувати думку літературознавців; уміє порівнювати літературні факти, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності; визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; вміє генерувати ідеї, виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування; вміє працювати (аналізувати, систематизувати, узагальнювати) з першоджерелами, літературно-критичними працями та застосовувати матеріал на практиці; чітко й аргументовано висловлює свої думки. Дотримується принципів академічної доброчесності.
82-89	Знання: студент на високому рівні самостійно оцінює художні твори та характеризує літературний процес; знає особливості розвитку української літератури, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів (допускає незначні неточності); володіє знаннями про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою; знає творчі біографії письменників, художні тексти; оперує літературознавчими поняттями. Вміння: студент на високому рівні володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, обґрунтовувати власну позицію і враховувати думку літературознавців; уміє порівнювати літературні факти, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності; визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; вміє генерувати ідеї, в основному вміє виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування; вміє працювати (аналізувати, систематизувати, узагальнювати) з першоджерелами, літературно-критичними працями та застосовувати матеріал на практиці; чітко й аргументовано висловлює свої думки. Дотримується принципів академічної доброчесності.
74-81	Знання: студент на належному рівні самостійно оцінює художні твори та характеризує літературний процес; знає особливості розвитку української літератури, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів (допускає незначні неточності); у цілому володіє матеріалом про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою; знає основні етапи творчої біографії письменників, художні тексти; оперує літературознавчими поняттями. Вміння: студент на достатньому рівні володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, обґрунтовувати власну позицію і враховувати думку літературознавців; уміє порівнювати літературні факти, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності; визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; вміє генерувати ідеї, в основному вміє виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування; вміє працювати з першоджерелами, літературно-критичними працями та застосовувати матеріал на практиці; чітко й аргументовано висловлює свої думки. Дотримується принципів академічної доброчесності.
64-73	Знання: студент оцінює художні твори та характеризує літературний процес, апелюючи до літературно-критичних праць; у цілому знає

	особливості розвитку української літератури, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів, хоча допускає помилки; у цілому володіє матеріалом про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою (у відповідях зустрічаються неточності); знає основні етапи творчої біографії письменників, художні тексти; в основному знає основні літературознавчі поняття. Вміння: студент володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, однак не завжди вміє обґрунтовувати власну позицію і враховувати думку літературознавців; уміє порівнювати літературні факти, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності, інколи допускаючи негрубі помилки; визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; в основному вміє виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування, однак не завжди вміє генерувати ідеї; вміє працювати з першоджерелами, літературно-критичними працями, але не завжди правильно застосовує матеріал на практиці; чітко висловлює свої думки. В основному дотримується принципів академічної доброчесності.
60-63	Знання: студент не завжди об'єктивно оцінює художні твори та характеризує літературний процес, не апелює до літературно-критичних праць; у цілому знає особливості розвитку української літератури, проте не має системних знань про зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів, допускає помилки; у цілому володіє матеріалом про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою (у відповідях зустрічаються помилки / неточності); в цілому знає етапи творчої біографії письменників, художні тексти, основні літературознавчі поняття. Вміння: студент володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, однак не вміє обґрунтовувати власну позицію і враховувати думку літературознавців; уміє порівнювати літературні факти, однак не вміє їх узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності, допускає помилки; визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; самостійно не вміє виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування, не вміє генерувати ідеї; в основному вміє працювати з першоджерелами, літературно-критичними працями, але не вміє застосовує матеріал на практиці; не завжди чітко й аргументовано висловлює свої думки. В основному дотримується принципів академічної доброчесності.
35-59	Знання: студент не володіє знаннями, які б дозволяли йому оцінює художні твори та характеризувати літературний процес, не апелює до літературно-критичних праць; не знає особливостей розвитку української літератури, не має системних знань про зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів, допускає помилки; не на достатньому рівні володіє матеріалом про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою (у відповідях зустрічаються грубі помилки, неточності); побіжно володіє матеріалом про етапи творчої біографії письменників, художні тексти; не знає основних літературознавчих понять. Вміння: студент не володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, не вміє обґрунтовувати власну позицію і враховувати думку літературознавців; не вміє порівнювати літературні факти, не

	вміє їх узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності, допускає помилки; з помилками визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; самостійно не вміє виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування, не вміє генерувати ідеї; в основному вміє працювати з першоджерелами, літературно-критичними працями, але не вміє застосовує матеріал на практиці; не завжди чітко й аргументовано висловлює свої думки. Порушує принципи академічної доброчесності.
1-34	Знання: студент не володіє знаннями, які б дозволяли йому оцінює художні твори та характеризувати літературний процес, не апелює до літературно-критичних праць; не знає особливостей розвитку української літератури, не має системних знань про зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів, допускає помилки; не володіє матеріалом про специфіку взаємозв'язків творів українського письменства зі світовою літературою й культурою; не володіє матеріалом про етапи творчої біографії письменників, художні тексти; не знає основних літературознавчих понять. Вміння: студент не володіє вмінням аналізувати й поцінювати художні тексти, не вміє обґрунтовувати власну позицію і враховувати думку літературознавців; не вміє порівнювати літературні факти, не вміє їх узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності; не визначає змістові та формальні компоненти художніх текстів; не вміє виявляти та розв'язувати проблеми літературознавчого спрямування, не вміє генерувати ідеї; не вміє працювати з першоджерелами, літературно-критичними працями; не вміє чітко й аргументовано висловити свої думки. Порушує принципи академічної доброчесності.

Розподіл балів

Розділ 1				Розділ 2					Усьо- го	Загальна сума
Поточний контроль										
Т. 1.1	Т. 1.2	Т. 1.3	Т. 1.4	Т. 2.1	Т. 2.2	Т. 2.3	Т. 2.4	Т. 2.5		
7	7	7	7	7		7	8	8	58	100
Самостійна робота									42	
6	6		6	6	6	6		6		

* Згідно з Положенням «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка. Новою редакцією» від 28.11.2022 року можливе зарахування результатів навчання. Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання, отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню (контрольній роботі тощо), які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни.

Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно з переліком компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

2. Засоби діагностики результатів навчання

Засоби діагностики результатів навчання проводяться відповідно до вимог Положення *«Порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (від 25 травня 2020 року)»*.

Засобами діагностики та формами контролю є: поточний контроль (усне / письмове опитування, тестування, проекти, виконання творчих завдань, індивідуальна доповідь, участь у дискусіях та ін.), перевірка самостійної роботи, підсумковий контроль.

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ХУДОЖНІЙ ДІАПАЗОН УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ КІНЦЯ ХХ СТ.

Тема 1. 1. Українська література від 90-хрр. ХХ століття до сьогодення: особливості розвитку, жанрова специфіка тематико-проблемний діапазон.

Тема 1.2. Літературні угруповання й організації кінця ХХ ст.

Тема 1. 3. Національний дискурс й екзистенційна матриця творчості Ю. Андруховича.

Тема 1.4. Творчість О. Забужко в українському літературному процесі: місце, значення, жанрово-стильові домінанти.

РОЗДІЛ 2. ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА СПЕЦИФІКА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Тема 2.1. Творчість М. Матіос.

Тема 2. 2. Чорнобильська тематика в новітній українській літературі: тенденції художньої реалізації.

Тема 2. 3. «Залишенець. Чорний ворон», «Маруся» В. Шкляра: романи про визвольні змагання українського народу.

Тема 2.4. «Записки українського самашедшого» Л. Костенко.

Тема 2.5. Українська література кінця ХХ – початку ХХІ ст.: творчість на межі масовізму.

4. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Художній діапазон української літератури кінця ХХ ст.

Тема 1. 1. Українська література від 90-хрр. ХХ століття до сьогодення: особливості розвитку, жанрова специфіка тематико-проблемний діапазон. Дифузія жанрів. Українська дискусія про постмодернізм. Періодизація постмодерного періоду в сучасній українській літературі. Літературний андеграунд за тоталітарних умов (В. Діброва, Б. Жолдак, Л. Подерв'янський, Ю. Винничук). Академічна доброчесність здобувача у процесі опанування курсу «Українська література кінця ХХ – початку ХХІ ст.»

Тема 1.2. Літературні угруповання й організації кінця ХХ ст.

Історія створення літературного угруповання «Бу-Ба-Бу». Карнавальна естетика збірки «Бу-Ба-Бу». Полістилістична практика текстотворення бубабістів. Естетична платформа «Нової дегенерації». Стильова манера угруповань «Пропала грамота» й «Пси святого Юра». Специфіка поетичної картини світу угруповань «ЛуГоСад», «Орден Чину Ідіотів», «Музейний провулок, 8», «Західний вітер» та ін.

Тема 1. 3 Національний дискурс й екзистенційна матриця творчості Ю. Андруховича. Постать Ю. Андруховича в українській літературі кінця XX – початку XXI століття. Роман «Таємниця» як художньо-літературознавчий автопортрет. Специфіка творення національного дискурсу у романах Ю. Андруховича «Рекреації», «Московіада», «Перверзія».

Тема 1.4. Творчість О. Забужко в українському літературному процесі: місце, значення, жанрово-стильові домінанти. Проблемно-тематична, філософська зорієнтованість поезії О. Забужко – збірки «Травневий іній», «Диригент останньої свічки», «Автостоп», «Новий закон Архімеда», «Друга спроба. Вибране», «Вибрані вірші 1980-2013». Мала проза О. Забужко як наратив жіночої екзистенції. «Сестро, сестро», «Дівчатка», «Інструктор з тенісу», «Шукаючи собору», «Тут могла бути ваша реклама». Жінка і тоталітарна система в прозі О. Забужко. «Польові дослідження з українського сексу». «Музей покинутих секретів», «Інопланетянка», «Казка про калинову сопілку», «Я, Мілена».

Розділ 2. Жанрово-стильова специфіка української літератури початку XXI ст.

Тема 2.1. Творчість М. Матіос. Тематико-проблемний діапазон, стильова специфіка поезії М. Матіос (збірки «З трави і листя», «Вогонь живиці», «Сад нетерпіння», «Десять дек морозної води», «На Миколая», «Жіночий аркан», «Жіночий аркан у саду нетерпіння»). Образи, стильові домінанти малої прози М. Матіос: зб. «Нація». Роман М.Матіос «Солодка Даруся»: код української історії і культури XX ст. «Щоденник страченої» як зразок жіночого психотриллера. Специфіка відображення образу жінки у

творах М. Матіос. «Життя коротке», «Майже ніколи не навпаки», «Москалиця», «Мама Маріца – дружина Христофора Колумба», «Вирвані сторінки з автобіографії», «Армагедон уже відбувся», «Черевички Божої матері», «Букова земля» тощо. Українське літературознавство про твори М. Матіос.

Тема 2. 2. Чорнобильська тематика в новітній українській літературі: тенденції художньої реалізації. Українське літературознавство про «постчорнобильську бібліотеку». (Т. Гундорова, М. Павлишин). В. Шовкошитний «Чорнобиль: я бачив», П. Ар'є «На початку і наприкінці часів», Л. Костенко «Записки українського самашедшого», М. Камиш «Оформляндія», «Ряска», «Чормет», Т. Зарівна «Мовчання цезію», А. Андржевський «Чорнобильський пес Аксель». Нові вектори потрактування чорнобильської проблематики в українській літературі та культурі початку ХХІ ст.

Тема 2.3. «Залишенець. Чорний ворон», «Маруся» В. Шкляра: романи про визвольні змагання українського народу. Місце романів «Залишенець. Чорний ворон», «Маруся» В. Шкляра в творчості письменника та українському літературному процесі кінця ХХ – початку ХХІ ст. Історія написання романів. Документальна основа, жанрова своєрідність романів про визвольні змагання українського народу. Система образів творів В. Шкляра. Екзистенційні мотиви та особливості їх художньої реалізації в романах «Залишенець. Чорний ворон», «Маруся» В. Шкляра. Критика і літературознавці про романи В. Шкляра

Тема 2.4. «Записки українського самашедшого» Л.Костенко. «Записки українського самашедшого» Л. Костенко: тематика, проблематика, образи, стильова специфіка, інтертекстуальність. Катастрофізація реальності в романі. Специфіка наративу. Образ протагоніста-наратора. Журналізм роману (Т. Гундорова). Поколіннєва проблематика у творі. Критика і літературознавство про твір.

Тема 2.5. Українська література кінця XX – початку XXI ст.: творчість на межі масовізму. Модель «маленької» людини у романі В. Лиса «Століття Якова». Роман В. Шкляра «Ключ»: специфіка жанру, сюжету, образів. Культурологоцентричність оповіді у романі В. Єшкілева «Богиня і консультант». Роман Т. Белімової «Київ.ua»: тематико-проблемний діапазон, стильова специфіка, система образів. Модель «маленької» людини у романі В. Лиса «Століття Якова» «Фелікс Австрія» С. Андрухович – «чергова версія галицької історії» (Я. Поліщук). Місце твору серед галицької прози нової хвилі. Своєрідність художнього бачення Австро-Угорської імперії у «Фелікс Австрія» С. Андрухович. В. Івченко: серія книг про «найкращого сищика».

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	у тому числі					у тому числі				
	Усього	Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р	Усього	Лекції	Практ.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. Художній діапазон української літератури кінця XX століття										
Тема 1.1. Українська література від 90-х рр. XX століття до сьогодення: особливості розвитку, жанрова специфіка тематико-проблемний діапазон.	6	2	2		2	6	2			6
Тема 1.2. Літературні угруповання й організації кінця XX ст.	6		2		4	8		2		6
Тема 1.3. Національний дискурс й екзистенційна матриця	4	2	2			6				6

творчості Ю. Андрухо вича.										
Тема 1.4. Творчість О. Забужко в українськом у літературно му процесі: місце, значення, жанрово- стильові домінанти.	8	2	2		4	6				6
Розділ 2. Жанрово-стильова специфіка української літератури кінця XX - початку XXI століття										
Тема 2.1. Творчість Матіос.	8	8	2	2		4	6			6
Тема 2.2. Чорнобильська тематика в новітній українській літературі: тенденції художньої реалізації.	6	6	2			4	6		2	6
Тема 2.3. «Залишенець. Чорний ворон», «Маруся» В. Шкляра: романи про визвольні змагання українського народу.	8	6		2	2	4	8		2	6
Тема 2.4. «Записки українського самашедшого» Л. Костенко.	2	2		2			6			6
Тема 2.5. Українська література кінця XX – початку	11	1	2	2		8	6			6

XXI ст.: творчість на межі масовізму.										
	60	12	16	2	30	60	2	4	2	52

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Денна форма
1	Тема 1.1. Українська література від 90-х рр. XX століття до сьогодення: особливості розвитку, жанрова специфіка тематико-проблемний діапазон.	2
2	Літературні угруповання й організації кінця XX ст.	2
3	Тема 1. 3. Національний дискурс й екзистенційна матриця творчості Ю. Андруховича.	2
4	Тема 1.4. Творчість О. Забужко в українському літературному процесі: місце, значення, жанрово-стильові домінанти.	2
5	Тема 2.1. Творчість М. Матіос.	2
6	Тема 2.3. «Залишенець. Чорний ворон», «Маруся» В. Шкляра: романи про визвольні змагання українського народу.	2
7	Тема 2.4. «Записки українського самашедшого» Л. Костенко.	2
8	Тема 2.5. Українська література кінця XX – початку XXI ст.: творчість на межі масовізму.	2
Разом		16

5. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бернадська Н. Жанри літературної критики: навч. пос. для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Логос, 2020. 118 с.
2. Григорчук М. Куди йдеш, Україно?: відгуки, огляди, рецензії. Київ: Український письменник, 2020. 280 с.
3. Дячишин Б. Про моменти життя, обійняті словами: есеї про літературу . Львів: Растр-7, 2021. 140 с.

4. Інтермедіум Кассандра: Інтермедіальні студії / за ред. С. Маценки; відповід. ред. О. Левицька. Львів : Апріорі, 2024. 388 с.
5. Історія української літератури: XX – початок XXI ст. : навчальний посібник: у 3-х т. / за ред. В. І. Кузьменка. Київ: ВЦ «Академія», 2017. Т. 3. 544 с.
6. Кизилова В. Динаміка української літературної прозової казки: монографія. Київ: Талком, 2020. 211
7. Ковацька О. Українська постколоніальність у текстах і контекстах / редакція Дмитра Єсипенка і Кароля Ковацького. Брустури: Дискурсус, 2022. 172 с.
8. Ковацька О. Українська постколоніальність у текстах і контекстах. Брустури: Дискурсус, 2022. 172 с.
9. Кузьменко В. Історія української літератури XX – початку XXI ст.: У 3 т. Т. 3. Київ: ВЦ «Академвидав», 2017. 544 с.
10. Модернізм в українській літературі XX — початку XXI століття: пам'ять, коди, практики: монографія / відп. ред. Тарас Пастух. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2023. 758 с
<https://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/publications/books/book/?newsid=1239>
11. Наєнко М. Інтервал. Київ: Освіта України. 2021. 676 с.
12. Палинський В. Час творити. Есеї про поетів, прозаїків, митців. Львів: Апріорі, 2019. 524 с.
13. Поліщук Я. Пошуки Східної Європи: тіні минулого, міражі майбутнього. Чернівці: Видавництво 21. 2020. 192 с.
14. Саєнко В. Поезія Ліни Костенко: традиція, контекст, художня своєрідність. Київ: Смолоскип, 2020. 640 с.
15. Соловей О. Речник Апокаліпси (До розуміння творчої місії Олеся Ульяненка): статті, рецензії, есеї. Вороновиця: Простір Літератури, 2022. 220 с.

16. Шпиталь А. Г. Глибини та мілководдя української історичної прози. Історико-публіцистичне видання. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2020. 308 с.

Додаткові:

1. Бондаренко В. Сучасна українська та зарубіжна культура : курс лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх спеціальностей. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 204 с.
2. Виявляється, ти був у підвалі Маріупольського театру, Боже! Збірник поезії. Київ : Сулакаурі», 2023. 142 с.
3. Григорчук М. Куди йдеш, Україно?: відгуки, огляди, рецензії. Київ: Український письменник, 2020. 280 с.
4. Слабошпицький М. З присмеркового дзеркала. Київ : Ярославів Вал, 2020. 644 с.
5. Стефаниківський чин : антологія. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2021. 214 с.
6. Штейнбук Ф. Під «Знаком Саваофа», або «Там, де...» Ульяненко: монографія. Ч. 2. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2022. 392 с.
7. Штейнбук Ф. Під «Знаком Саваофа», або «Там, де...» Ульяненко : монографія. Ч. 1. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2020. 396 с.

Інформаційне забезпечення

1. Ануфрієв О. Своєрідність образно-символічної поетики української народної культури. URL: <http://www.ird.npu.edu.ua/files/anyfrieiv.pdf>.
2. Варикаша М. М. Література non-fiction: поміж фактом і фікцією. URL: <http://www.dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/38201>.
3. Горболіс Л. Екокультурний вектор образу головного героя роману Мирослава Дочинця «Горянин. Води Господніх русел». URL: http://www.nbuv.gov.ua/UJRN/Filtr_2017_9_2_19

4. Горболіс Л. Екотілесний аспект осмислення взаємин людини і природи в романі Мирослава Дочинця «Світован. Штудії під небесним шатром». URL: [http:// www.nbuv.gov.ua/UJRN/Filtr_2017_9_3_15](http://www.nbuv.gov.ua/UJRN/Filtr_2017_9_3_15).
5. Гундорова Т. Постколоніальний роман генераційної травми та постколоніальне читання на Сході Європи. URL: <http://uamoderna.com/md/hundorova-postkolonial-novel-generational-trauma>
6. Дацюк С. Цивілізаційний контекст української революції. URL : http://www.jimagazine.lviv.ua/2015/Datsyuk_Cyvilizacijnyj_kontekst_ukrain_revoluyicii.htm.
7. Домінанти літературознавчого процесу початку XXI ст. URL: <http://www.dontsov-nic.com.ua/petro-ivanyshyn-ukrajinske-literaturoznavstvo-postkolonialnoho-periodu-dominanty-literaturoznavchoho-protsesu-pochatku-xxi-st/>.
8. Іванишин М. В. Сучасний літературний процес та метакритичний дискурс: проблеми класифікації стильової ідентифікації та стратегій інтерпретацій. URL: http://www.nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_4.3_24
9. Квасніцька Ю. Українська література кінця XX – початку XXI століття. URL: <https://www.vseosvita.ua/library/ukrainska-literatura-kinca-hh-pocatku-hhi-stolitta-34416.html>.
10. Коцарев О. Сім книг про Майдан і війну. Ще не осмислення, але ретельна фіксація реальності : огляд. URL: http://texty.org.ua/pg/article/editorial/read/62544/Sim_knyg_pro_Majdan_i_Vijnu_Shhe.
11. Коцур В. П. Словник символів. Київ : Народознавство, 1997. 156 с. URL: <http://ukrlife.org/main/evshan/symbol.htm>
12. Кушнерюк Ю. Концепція радянської ментальності в українській молодіжній прозі початку XXI століття. URL: https://www.web.znu.edu.ua/herald/issues/2008/fil_2008_1_2/2008-26-06/kushneruk.pdf.

13. Ленська С. Генетичні та структурні аспекти жанру в літературознавстві XX століття. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1808/1/Lenska.pdf>
14. Сучасний літературний процес: імена та тенденції : аналітично - інформаційне видання / Сумська обл. універс. наук. б-ка ; уклад. С. В. Сагайдак, Г. П. Кашуба. URL: <http://www.webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:OKbKYfcNYm8J:ounb.sumy.ua/publish/2009/lit.doc+&cd=8&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>.
15. Твори сучасних українських письменників. Рекомендаційний список літератури. URL: <http://www.dgma.donetsk.ua/docs/biblio.pdf>.
16. Українська література кінця XX – початку XXI ст. На шляху до нового відродження. URL: <https://www.ukrclassic.com.ua/katalog/teoriya-literaturi/2666-ukrajinska-literatura-kintsya-xx-pochatku-xxi-st-na-shlyakhu-do-novogo-vidrozhennya>.
17. Філоненко С. Гендерна проблематика і нова концепція особистості жінки в сучасній українській жіночій прозі. URL: <http://www.bdpu.org/philologicalfaculty/.../s.../gender1.doc>.
18. Шейко В. М. Еволюція літературно-художніх напрямів в Україні (XVII – початок XXI ст.): історико-культурологічний вимір. URL: https://www.ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura32/04.pdf.
19. Шумило Н. *Національна модель літературного розвитку* (зі сторінок «Історії української літератури»). URL: <https://www.il-journal.com/index.php/journal/article/view/695/496>

Праці Горболіс Л. М. із проблем сучасної української літератури

1. Горболіс Л., Горпинченко Л. Художні особливості прози про АТО Євгена Положія : монографія. Суми : ФОП Цьома С. П., 2019. 112 с.

2. Горболіс Л., Коренєва Д. Жанрово-стильова парадигма прози Раїси Іванченко : монографія. Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. 104 с.
3. Горболіс Л. Творчий портрет художника в повісті Тетяни Сидоренко «Ольга, дружина Пікассо». *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Том 31 (70), № 1. 2020. С. 136 - 140.
4. Горболіс Л. Музика болю й радості в «Акордеоні» Миколи Жулинського. *Слово і Час*. 2020. № 4. С. 104-110.
5. Горболіс Л. Міжмистецькі контакти українського тексту: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 312 с. <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/9984>
6. Горболіс Л. Природоохоронний компонент збірки «Апокрифи лісу» Петра Сороки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 32 (71), № 1. 2021. Ч. 3. С. 16-20. http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/part_3/6.pdf
7. Chernysh Anna, Horbolis Larysa, Pohrebennyk Volodymyr. Literary studies and psychoanalysis: methodological aspects of interaction. *Wisdom*. 2021. Vol. 18. № 2. P. 6-16. DOI: 10.24234/wisdom.v18i2.481 ISSN 1829-3824 (Print). URL: <https://www.wisdomperiodical.com/index.php/wisdom/article/view/481/297>
8. Anna Chernysh, Larysa Horbolis. The ukrainian experience of national identity transformation (On the material “under the wings of big mother” by S. Protsiuk). *Amazonia Investiga*. Vol 10 No 46 (2021). P. 273-280. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.46.10.27> ISSN 2322-

6307. URL:
<https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1796>
9. Горболіс Л. Проза Олеся Ульяненка: дискусія триває. *Питання літературознавства*. Вип. 104. 2021. С. 239-247. doi: 10.31861/pytlit2021.104.239. URL:
<http://pytlit.chnu.edu.ua/article/view/249496>
10. Horbolis, L., Ishchenko, O., Novykov, A., Marieiev, D., & Hrychanyk, N. (2021). The Cinemapoetics of the modern Ukrainian novel: Myroslav Dochynets' creative works. *Amazonia Investiga*, 10(48), P. 209-217. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.48.12.22> DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.48.12.22>
11. Kobylko, N., Honcharuk, O., Horbolis, L., & Antonovych, S. (2022). Features of Modern Ukrainian Military Prose (on the example of Bohdan Zholdak's film story "Ukry" and Yevhen Polozhii's novel "Ilovaisk"). *Amazonia Investiga*, 11(53), P. 92-100. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.53.05.9> URL:
<https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2008/2679>
12. Larysa Horbolis, Anna Chernysh, Olena Ishchenko, Maryna Kushnierova. Corporeality narrative in Ukrainian literature: culturosophical aspect. *Wisdom*. 2(22), 2022. P. 182-192. 2(22), 2022. P. 182-192. URL:
<https://www.wisdomperiodical.com/index.php/wisdom/article/view/714/456> DOI: 10.24234/wisdom.v22i2.714
13. Горболіс Л. Образ заробітчанки в романі Віри Нестерчук «Авантюрки на зеленій траві». *Філологічні трактати*. 2022. Т. 14. № 2. С. 31-37. URL:
<https://tractatus.sumdu.edu.ua/index.php/journal/article/view/1037>
14. Горболіс Л. Герой-захисник у творчості Бориса Гуменюка: етнопсихологічний аспект. *UCRAINICA X. SOUČASNÁ*

- UKRAJINISTIKA PROBLÉMY JAZYKA, LITERATURY A KULTURY: Sborník příspěvků. OLOMOUC, 2023. S. 440-445. ISBN 978-80-244-6295-0 <https://www.vydavatelstviupol.cz/en/978-80-244-6295-0> <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/13636>
15. Горболіс Л. Інтермедіальність української літератури: тенденції розвитку, етапи становлення, національна своєрідність. Trends in the development of philological education in the era of digitalization: European and national contexts : Scientific monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2023. P. 131-159. <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/320/8715/18216-1>
16. Novykov, A., Hohol, N., Horbolis, L., Marieiev, D., & Kleimenova, T. (2023). The archetype of a woman warrior in the work of Svitlana Alexievich. *Amazonia Investiga*. 12(65), 84-95. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.65.05.9> URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2389>
17. Горболіс Л. Чорнобиль як текст у творах Маркіяна Камиша. *Слово і Час*. 2023. № 3. С. 50-65. <https://il-journal.com/index.php/journal/article/view/1101> <https://doi.org/10.33608/0236-1477.2023.03.50-65> Категорія Б.
18. Horbolis, L., Kobylko, N., Rudenko, S., Veretiuk, T., & Antonovych, S. Discourse of disease in Lesia Ukrainka's epistolary. *Amazonia Investiga*. 2023. № 12 (67). P. 305-316. <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2473> DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.67.07.27> <https://doi.org/10.34069/AI/2023.67.07.27>
19. Горболіс Л. М., Лисянська В. В. Інтертекстуальність як механізм художнього моделювання культури спротиву героїв роману «Точка неповернення» Дмитра Вербича. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 29. Т. 1. С. 263-268. DOI

- <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.1.49>http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/29/part_1/29-1_2023.pdf
20. Ishchenko, O., Horbolis, L., Zhylenko, I., Havryliuk, I., & Yanenko, Y. (2023). Literature and mass communication: signs of interaction (based on the Myroslav Dochinets' creative work). *Amazonia Investiga*, 12 (68), 103-111. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.68.08.10>
21. Горболіс Л. Екокрітика: методологічна інтеграція, взаємодія, інтерпретація: монографія. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2024. 209 с. <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/14655>
22. Ishchenko, O., Horbolis, L., Bondarenko, O., Zhylenko, I., & Havryliuk, I. (2024). Features of the poetics of contemporary antiutopia (based on the of the trilogy "The Time" by Yuri Shcherbak). *Amazonia Investiga*, 13(80), 122-130. <https://doi.org/10.34069/AI/2024.80.08.11>

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Конспекти лекцій.

Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи.

Плани практичних занять.

Праці авторки програми.

Мультимедійна техніка для презентацій.